

ΟΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΒΡΙΣΙΕΣ

Υστερ' από μακρὰ πωπή ο σιβαστός λόγος κ. Ν. Κονεμένος, ο τυγγραφίας της αληθινότητας μελέτης «Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα», τιμῶντας τὸ «Νουμά» δημοσίεψε σ' αὐτὸν ἕνα ἄρθρο τοῦ μὲ τὴν πολυποθητὴ ὑπογραφή του. Μὰ τὸ ἄρθρον αὐτό, ὅς μοῦ ἐπιτρέψει ὁ σοφὸς ἐρημίτης νὰ πῶ, πῶς δὲν ἦταν ἐκεῖνο ποῦ περιμέναμε μὲ τότῃ λαχτάρα. «Οἱ Συμβουλαῖς» θορῶ, πῶς μπόρησαν νὰ λείψουν, χωρὶς γι' αὐτὸ νὰ παρεξηγηθῆ κι' ὁ «Νουμάς», ποῦ μονάχα ἀπὸ τὸν ἴδιον σιβασμό, ποῦ ἔχομε ὄλοι στὸ σιβαστὸ λόγο, τίς δημοσίεψε.

Καὶ δὲν ἔχω ἐδῶ παρὰ νὰ συχαρῶ τὸ στοιχειοθέτη τοῦ «Νουμά» ποῦ ρώτησε:
— Εἶναι Βούλγαρος αὐτὸς ποῦ ἔγραψε τίς «Δυὸ Συμβουλαῖς»;

Μὲ τὸ στόμα τοῦ στοιχειοθέτη μίλησε, μπορεῖ νὰ πεῖ κανένας, τὸ Ἔθνος ὀλάκερο, χωρὶς βέβαια μ' αὐτὸ νὰ σκεφτοῦμε, ὅτι ὁ κ. Κονεμένος δὲν εἶναι πατριώτης ἀληθινὸς καὶ μὲ τὴ μεγάλη σημασία τῆς λέξης. Μὰ ὅσο γιὰ τὸ ζήτημα, ποῦ ἔπιασε νὰ ἐξετάσει, δὲ σκέφτηκε, ὅτι τέτοια πράγματα δὲ λύνονται μοναχὰ μὲ τὴν ξιρὴ λογική, εὔτε μὲ τὰ ἐπιχειρήματα, ποῦ βέβαια τοῦ τὰ γέννησεν ἡ σκέψη, ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι πρᾶμα ἀπάνθρωπο καὶ ἐναντὶς στη φύση. Διαδίδουμε κι' ἐμεῖς σήμερα τὸ δρῆμο, ποῦ ἔγραψαν γιὰ τὰ Ἕθνη αἰῶνες ὀλάκεροι καὶ δὲ μποροῦμε παρὰ μὲ τὴν ἴδια περπατησιὰ νὰ προχωρήσουμε, καὶ τίς ἰδεολογίες καὶ τὰ παρῶμα νὰ τ' ἀφήσουμε γιὰ μιὰν ἄλλη καλύτερη ἐποχὴ.

Μὰς συμβουλεύει ὁ κ. Κονεμένος νὰ μὴ βρίζουμε τοὺς Βούλγαρους γι' αὐτὰ ποῦ κάνουν στὴ Μακεδονία καὶ γιὰ τοὺς ἀγῶνες τοὺς νὰ τὴν πάρουν δική τους, καὶ νὰ μὴν τοὺς βρίζουμε γιὰ τοῦτον ἢ ἐκεῖνο τὸ λόγο. Πρωτάκουστη συμβουλὴ, ποῦ θέλει ν' ἀποδείξει ἀνυπαρκτη τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια, ὅτι οἱ ἐθνικὲς βρισιές, εἶναι σημάδι μεγάλο τῆς ζωῆς ἐνὸς ἔθνους, καὶ μάλιστα ἔθνους σὰν τὸ δικό μας, ποῦ στὴν περίστασι αὐτὴ δὲν ἔχει ἄλλο μέσο γιὰ νὰ δείξει τὴν ἄμυνά του ἐναντὶα στοὺς Βούλγαρους. Ἀφοῦ δὲν ἔχομε σύνορο μὲ τὴ

Βουλγαρία γιὰ νὰν τῆς ἀνισταθοῦμε σ' ὅ,τι θέλει νὰ κάνει στὴ χώρα, ποῦ τὴ λογαριάζουμε καὶ εἶναι δική μας, τί ἄλλο μὰς μένει παρὰ νὰ φωνάζουμε καὶ νὰ βρίζουμε καὶ νὰ φοβερίσουμε ἔστω καὶ στὸν ἄερον; Μήπως δὲ κάνουν τώρα οἱ Βούλγαροι, δὲν τὸ κάνουν ἀφοῦ πρῶτα φώναξαν καὶ ραδιούργησαν καὶ βρίσαν καὶ γύρισαν καταπάνου τοὺς τὴν προσοχὴ ὄλου τοῦ κόσμου; Δὲν παίρνουμε παράδειγμα τὴ Γαλλία, ποῦ δὲν ἐπαφεν εὔτε στιγμή νὰ φωνάζει καὶ νὰ βρίζει τὴ Γερμανία γιὰ τὴν Ἀλσατία καὶ Λωρραίνη;

Μὰς συμβουλεύει ὁ κ. Κονεμένος νὰ φήσουμε τὴν Εὐρώπη νὰ ξεδιαλύνει τὰ πράματα καὶ ὅ,τι ἀποφασίσει ἐκεῖνο καὶ νὰν τὸ παραδεχτοῦμε χωρὶς μιλιὰ. Μὰ εἶναι ἄλλη ἱστορικὴ ἀλήθεια, ὅτι ἡ Ἑλλάδα ὑπάρχει σήμερα μόνο καὶ μόνο γιὰτὶ ἀγωνίστηκε, γιὰτὶ φώναξε σὲ μερικὲς περιστάσεις, γιὰτὶ ἔχυσεν αἷμα ὑποστηρίζοντας τὸ δίκιο τῆς. Εἶναι ἡ μοῖρα τῆς τέτοια: μοῖρα ποῦ τὴν κρατᾷε στὴ ζωὴ. Βέβαια ἡ Εὐρώπη θὰ κάνει ὅ,τι θέλει χωρὶς νὰ μπορέσουμε νὰ τὴν ἐμποδίσουμε: μὰ θὰ μὰς λογαριᾶται καθὸ λου ἢ καλῆτερα δὲ θὰ μὰς συχαθῆ, ἂν καθίσομε μαζεμένοι σὰν τίς χελῶνες μὲς στὰ καθούκια μας, περιμένοντας τὴν ἀπόφασή τῆς; Μιὰ ματιὰ μονάχα ἂν ρίξουμε στὴ νεώτερη ἐθνικὴ μας ἱστορία θὰ δοῦμε, πῶς ἀπὸ τὸ εἰκοσιένα κ' ἐδῶθε δὲ πετύχαμε τὸ πετύχαμε ὕστερα ἀπὸ ἀγῶνες, φωνές, διαμαρτυρίες, πολέμους. Ἄς θυμηθοῦμε τὴ Κρήτη, ποῦ δὲ θάβλεπε ποτὲς ἡμέρα ζωῆς λεύτερης, ἂν δὲ τῆ κωνότανε σύσσωμη κάθε τόσο μὲ τὸ νουφεκι στὸ χέρι καὶ δὲν ἔτρεχεν ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ἢ Ἑλλάδα προθυμὴ νὰ θυσιαστῆ γι' αὐτὴν.

Καὶ τί θὰ πεῖ τοῦτο τὸ πρωτόκουστο; ὅτι πρέπει νὰν τᾶχομε καλά μὲ τοὺς Βούλγαρους, γιὰτὶ μιὰν ἡμέρα αὐτοὶ θάναν συνορίτες μας, καὶ καλῆτερα νὰν τοὺς ἔχομε φίλους παρὰ ὀχτροὺς; Μὰ ἂν ἕνα ἔθνος θέλει μὲ τὸ δίκιο του νὰ μεγαλώσει μιὰν ἡμέρα τὸ σύνορό του καὶ γιὰ νὰν τὸ πετύχει αὐτὸ χρειάζεται πολέμους καὶ μαλώματα, μὲ ποῖδν ἄλλο θὰ βρισκεται σ' ἔχρητα, ἂν ὄχι μὲ τὸ συνορίτη του;

Δὲ μὰς ἐφταιξαν, λέει, σὲ τίποτες οἱ Βούλγαροι! Ἀρνήση κι' ἐδῶ τῆς ἱστορίας τῶσων αἰῶνων. Ἐμεῖς τοὺς ἔχομε φταίξει, λέει πάλι, μὲ τὸ νὰ μὴν τοὺς ἀναγνωρίζουμε τὸ δικαίωμα νὰ σχηματίσουν Ἑκκλησίαν ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη μας! Ἄς μὰς συ-

χωρήσει ὁ κ. Κονεμένος νὰν τοῦ δείξουμε πῶς λάθος ἔχει καὶ σὲ τοῦτο τὸ συλλογισμό του. Ἐμεῖς ἔχωριστήκαμε ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο μόνον δταν γινήκαμε βασιλεῖο λεύτερο καὶ τὸ ζήτημά μας ἦταν ζήτημα πολιτικὸ κι' ὄχι Ἑκκλησιαστικὸ. Οἱ Βούλγαροι ὁμοῦ δὲν εἶναι ἀκόμη βασιλεῖο λεύτερο, εἶναι ὑποταγμένο μὲ φερο στὸ Σουλτάνο καὶ τὸ νὰ θέλει νὰ στήσει καὶ Ἑκκλησιαστικὸ θρόνο μὲτα στὴν Πολὴ γιὰ τοὺς ὑποδούλους, καθὼς λέει, ἀδελφούς του, εἶναι σὰν νὰ θέλει ν' ἀφαιρέσει ἀπὸ τὴν πολιτικὴ δύναμη κ' ἐξουσία τοῦ Πατριάρχη, ποῦ τὸ τὴν ἀναγνώρισαν Σουλτάνοι καὶ Σουλτάνοι. Κι' ἄκουη εἶναι καὶ τοῦτο: ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξη Ἑκκλησία δὲν ἀναγνωρίζει φυλετικὲς Ἑκκλησίες καὶ κάθε κίνημα γιὰ τέτοιον σκοπὸ τὸ ἔχει καταδικάσει ἀπὸ προτῆτερα. Καὶ μὲ τὸ νὰ ἔχει τέτοιο νόμο ἡ Ἑκκλησία μας δὲ μποροῦσε τὸ Πατριαρχεῖο ν' ἀναγνωρίσει Βουλγαρικὴ Ἑκκλησία. Γι' αὐτὸ καὶ τὴν Ἐξάρχη τὴν ἔσοματίστην αἰρετικὴ. Γι' αὐτὸ ἐφώναξα τότες κι' ἐκάμαμε τόσα καὶ τόσα. Οἱ φωνές μας ἐκεῖνες ἦσαν πάλι ἄμυνα γιὰ τὸν ἔθνομος μας, ποῦ βλέπαμε τὸν κίντυνο του ἀπὸ τὸ πρᾶξι κ' ἔπρημα αὐτό, ἦταν ἡ μοναχὴ ὑποστήριξη ποῦ μπορούσαμε νὰ δώσουμε στὸν Πατριάρχη μας.

Καὶ γιὰ τὴν Ἀνατολικὴ Ρωμυλία μπορεῖ νὰ πεῖ κανένας, ὅτι εἴχαμε μεγαλύτερο δίκιο νὰ φωνάζουμε, δταν τὴν πήραν, καθὼς ἀποδείχεται σήμερα καθαρῶτα. Καὶ τότες πάλι πρῶτη ἡ ὑποδούλη Κρήτη σηκώθηκε καὶ φώναξε, γιὰτὶ ἐνοιώσαν ἡ ἐθνικὴ τῆς ψυχὴ ποῖδς κίντυνος μεγάλος ἀρχίξε γιὰ τὸ ἔθνος. Καὶ δπου μιλάει ἡ ψυχὴ τοῦ ἔθνους ἡ λογικὴ καὶ τὰ ἐπιχειρήματα ἀπὸ διάφορες θεωρίες γίνονται ἕνα μηδενικὸ.

Ἄν στὸ βάθος τῶν «Δυὸ Συμβουλῶν» φαίνεται ἡ ἰδέα ὅτι ὕστερ' ἀπὸ τὸν ἄτυχο πόλεμο τοῦ 97, πρέπει νὰχομε πῶς μαζεμένα τὰ λουριά μας καὶ νὰ μὴν παραφρονάζουμε, ἐμεῖς δὲν ἔχομε νὰ ποῦμε, παρὰ ὅτι ὁ πόλεμος αὐτὸς ἦταν γιὰ τιμὴ μας, γιὰτὶ μ' ὄλον τὸ ἄτυχον τέλος του καὶ τίς πῶς ἄτυχες λεπτομέρειές του δείξαμε τέλος πάντων πῶς ὑπάρχομε καὶ πῶς ἔξομε νὰ ὑποστηρίξομε ἀδελφικὴ μας χώρα, ποῦ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν λευτεριά τῆς. Καὶ νὰ τώρα ἡ Κρήτη λεύτερη.

Μὲ τὸ στόμα τοῦ κ. Κονεμένου μίλησαν, μπορεῖ νὰ πεῖ κανένας, τ' ἀπελπισμένα γερα-

ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Ο «ΚΗΡΥΚΑΣ» ΤΟΥ «ΣΑΜΙΩΤΙΚΟΥ» «ΦΩΤΟΣ»

Σ ΤὸΝ «ΝΟΥΜΑ» ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Ἀπὸ τὸ καλὸ μας «Φῶς» ποῦ μὲ τίς ἀχτίδες του πολὺς σκοτεινιὲς τοῦ τόπου μας ἐδῶ πέρα ἔχει φεγγαβολήση, ἔμαθα τὴν καλὴ ὑπόληψη, ποῦ ὁ «Νουμάς» ξεανέρωσε γιὰ τὸ φτωχὸ μου Κυριακάτικο κήρυγμα ποῦ γράψω πᾶτα Κυριακὴ στὸ «Φῶς». «Ὅσο κι' ἂν ἔχω μέσα μου τραπενωμένο τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου, δὲν μπόρετα παρὰ νὰ κολακευθῶ γιὰ τὲς καλὲς λέξεις ποῦ ὁ «Νουμάς» ἔγραψε γιὰ τὰ μένα. Τί τὰ θέλετε; Αὐτὸς ὁ Χριστὸς ὁ σωτήρας καὶ βασιλεὺς τοῦ κόσμου, δταν τοῦπαν οἱ μαθητὰδες του, πῶς οἱ «Ἑλλήνες ποῦ πήγαν στὰ Ἱεροσόλυμα

ἤθελαν νὰ τὸν ἴδουν πολὺ μ' αὐτὸ ἐκολακεύτηκε καθὼς ἔδειξε μὲ τὸ λόγο ποῦ εἶπε: Τώρα δοξάστηκε ὁ γίος τοῦ ἀνθρώπου.

Τὴν αἴτησι τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ὀραίου ἀπὸ μιὰν ἀρχὴ τὴν εἶχε ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ. Αὐτὴ τὰ ἔπλασε, αὐτὴ τὰ ἀποθέωσε, αὐτὴ ἤξευρε νὰ τὰ ἐκτιμᾶση καὶ γιὰ τοῦτο ἡ ἐκτιμᾶσή τῆς εἶχε πάντα μεγάλη ἀξία καὶ γιὰ τοὺς πῶς μεγάλους τοῦ κόσμου. Βίλε τώρα μὲ τὸ νοῦ σου πόση ἀξία ἔχει: γιὰ μένα τὸν μικροῦτσικο.

Χάρηκα διαβάζοντας στὸν «Νουμά» πῶς γιὰ νὰ σάση τὸ ἔθνος ἔχει ἀνάγκη νὰ σάση τὴν ἐκπαίδεψή του. Αὐτὸ εἶναι πολὺ σωστό: πρέπει ὁμοῦ νὰ μάθετε πῶς ἡ ἐκπαίδεψη μοναχὰ χωρὶς θρησκεία δὲν θὰ μπορέση νὰ κέρη τίποτα.

Ἰορίστε καὶ ρίξτε μιὰ ματιὰ 'ς τὴν ἱστορία γιὰ νὰ ἰδῆτε πῶς ὅπου ἐκλούδισσε ἡ θρησκεία, ἐκεῖ ἐστάσιε καὶ τὸ ἔθνος.

Οἱ Ὀθραῖοι δταν τοὺς ἔβγαλε ὁ Μωϋσῆς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο ἐπήραν μαζί τους ὄλα τὰ κακὰ συστήματα ποῦ τοὺς ἔμαθε ἡ σκλαβιά 'ς τὴν χώρα ἐκεῖνη. Ὁ Μωϋσῆς ὅπου γιὰ τὸ δικό του μωαλδ εἶναι ὁ πῶς μεγάλος νομοθέτης, ὅπου εἶδε ὁ κόσμος ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ χτίστηκε, γιὰτὶ εἶναι δημιουργὸς καὶ ὄχι μεταλωματῆς, καὶ δημιουργὸς σκληρόκαρδος, ὅπου θὰ εἶπῃ τέλειος, ἔφερε κείνο τὸ ἀμέτρητο ψυχομέτρι τῆς Ὀθρητῆς μὲτα 'ς τὴν ἔρημο τοῦ

Σινᾶ καὶ τῶρριξε 'κι λέγοντας πῶς δὲν εἶναι θέλημα Θεοῦ νὰ πᾶνε ἀκόμη 'ς τὴν γῆ τῆς ἐπαγγελίας. Καὶ τοὺς ἐκράτησε κει σαρᾶντα χρόνια ὀλάκαιρα, γιὰ νὰ ξεκληρῆση ὄλη τὴ μαραζωμένη γενεά, ὅπου ἔβγαλε ἀπ' τὴν Αἴγυπτο, καὶ νὰ βγάλῃ κινούργια γονίδια, ποῦ νὰ τὰ στᾶιλη νὰ κυριέψουν τὴ γῆ τῶν πατέρων τους. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ μεγάλος νομοθέτης κι' ὄλοι οἱ δικοὶ του ἐστρέχτημα νὰ χαθοῦν μὲτα 'ς τὴν ἔρημο, παρὰ νὰ βγῆ ἕνα ράμμα ἔξω ἀπὸ τὸ φοβερό του σκεδίο. Ὅσοι ἀπὸ τὴν ἀμαρτωλὴ γενεὰ δὲν ἐπρόστανε νὰ τοὺς παῖνη ὁ καιὸς καὶ τὰ γερατεῖα 'ς τὰ φτερά τους, τοὺς ἐξέβγαλε τὸ σπαθὶ τοῦ νομοθέτη γιὰ τὴν μιὰ ἢ γιὰ τὴν ἄλλη αἰτία. Ἐτσι ἀπομειναν μονάχα τὰ γονίδια τῆς ἐρήμου θρημμένα τὸ κορμί μὲ οὐρανοκατέβατη θροσῆ, τὸ μῖνον, 'ς τὴν ψυχὴ μὲ τὸ Μωσαϊκὸ νόμο, καὶ μὲ τὴν φοβερὴ θρησκεία σοῦ Ἰεχωῦβ. Ὁ μεγάλος νομοθέτης ἀπέθανε βλέποντας μὲ τὰ γεροντικὰ του μάτια ἀπὸ μακρὰ τὴν πατριδα ἐκεῖνη ποῦ τόσα χρόνια ὄνειροῦσαν, ἡ ψυχὴ τοῦ ὁμοῦ μὲτα ὄταν ἀνακαμμένη, γιὰτὶ ἤξερε πῶς μέσα 'ς τὴν ἔρημο μὲ τὴν ἀσπλαχνιὰ του ἐδημιούργησε ἔθνος ποῦ τὸ ἐπροίκισε μὲ θρησκεία πολὺ δυνατὴ, θρησκεία ποῦ γρήγορα θικόνηξε ἀπάνω τῆς τὸ σπαθὶ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναβῆ, θρησκεία ποῦ θὰ ἐγέννην τὸν Γεδεὼν καὶ τὸν Ἰεσθῆ, τὸν Βαράκ καὶ τὴν Δεβθῶρα, τὸν λιονταρόκαρδο καὶ σιδεροῆρη Σαμφῶν, ἔθνος ποῦ ἀνιμέτα τοῦ γλῆγορα θὰ ἐσφοῦριζε ἡ σφεντόνα τοῦ Δαβὶδ καὶ ὀκλοῦσαν τῆς κητᾶρας τοῦ ἡ παναρμῶνι

ταιά. Μά θαρρώ και πώς μ' αυτά που είπα παραπάνου, μιλάνε τα νειάτα που ελπίζουν, κι' άκομα δλο τὸ Ἔθνος. Δὲ θαυμάζω βέβαια ἐκείνους που ἔχουν τὸν πατριωτισμὸ γιὰ ἐπαγγελμα καὶ λένε κι' δλο λένε: μὰ στὴν περίστασι αὐτὴ φωνάζει ὀλακερὸ τὸ Ἔθνος, βρίζει ἢ πονεμένη τοῦ ψυχῆ, σπαρταρίζει ἀπὸ κατμὸ καὶ πονο ἕνας ὀλακερὸς λαός, γιὰτι βλέπει, ὅτι ἀπὸ διάφορες αἰτίες δὲν ἔχει πῶς νὰ υπεραπείσει τὸ δίκιο του κι' ἀναγκάζεται νὰ καταφύγει στὴν τελευταία ἄμυνα, στὴς βρισιές.

Κι' ὅταν φωνάζει καὶ μιλεῖ ἕνα Ἔθνος, ἢ ξερὴ λογικὴ, σὰν τοῦ κ. Κονεμένου, κι' οἱ ἰδεολογικὲς θεωρίες κρύβονται στὰ κατὰβυθα τοῦ νοῦ, ἂν δὲ θέλουν νὰ παρὶξηγηθοῦν οἱ τέτοιοι τρεπτικιστές.

Ἀνάγκη νὰ δεῖξουμε στοὺς Βούλγαρους, πῶς υπάρχουμε κι' ἐμεῖς κι' ἀφοῦ δὲν ἔχουμε ἄλλο μέσο παρὰ τὴς βρισιές, εὐλογημένες νᾶναι κι' ἄς τὴς λέει κάθε μέρα ἕνα Ἔθνος, που θέλει νὰ ζήσει κι' ἐλπίζει.

ΗΛΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΜΑΣ

Μέσ' ἴσους γυαλοῦ, μέσ' ἴσους βυθοῦ πλανιέται
 τ' ὄνειρό μας.
 Κάποιο νὰ ἀναγάρῃ τὸ ἄγρο-καυκάδιον—
 Ἐλεῖθε θεοί, ἴσους γυαλοῦ γλυκοῦλαί το ἠ Παύ-
 λια
 τὴν αἰγινή, καὶ τὸ βραδύ, βραδύ, ὁ Ἀποσπερίτης.
 Ἀποπλανήθη ἀπ' τοὺς γυαλοῦ καὶ τοὺς βυθοῦ.
 Ποῦ πάει;
 Ἀνάλαφρο ἴσων ποῦπουλο καὶ ἀπαιδὸ σὸν χνουδι,
 τ' ἀγέρι τ' ἀποπλάνεσε, τὸ σέρνει, τὸ πιτάει.
 ἴσωρι το τώρα, ἀγάπη μου, φέλλο ξεπεταροῦδι.
 ΡΗΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ

μελωδία ἔθνος ὅπου ἀπὸ μακρὰ τοῦ Ὄρειο τὸ χρυσάφι θὰ ἐκυλιόνταν ἐς τὰ πόδια τοῦ Σολομῶντα προσκυνώντας τον ἔθνος που θὰ ἔργονα ἕναν Πλάτα, ἄλλον ἀπάνθρωπο ἰσορροπὴ τῆς ἀλήθειας, ὅπου μὲ τὸ ἀπὸν τοῦ μαχαίρι θὰ ἐγέμιζε τὴς ραμματαίς ἀπὸ τὰ λεία τῶν ἀνθρώπων τῆς ψευτιάς καὶ τῆς ἀπάτης; ἔθνος ὅπου ἕνας Ἡσαΐας θὰ ἐμεγαλοφώναζε τὴν ἀλήθεια, κ' ἕνας Ἰερμίας θᾶχε τὴν δύναμη νὰ θρηνήσῃ τὴν πολιτικὴν τοῦ ἐξολοθρευτῆ ἔθνος που θὰ ἐπέφυγε ἀποκίτω ἀπὸ γλιτζίδες βασιλεῖδες καὶ δυνάστες που ἔλοι ἢ κατὰτρέχωνε καὶ θὰ τὸ μισούσανε κι' ὅμως θὰ ζούσε ἐς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ὡς καθὼς καὶ ζῆ ἡς τὰ σήμερὰ καὶ βασιλεύει μὲ τὰ πλοῦτη του καὶ κυριεύει τὸν κόσμον.

Γιατί; Ἐῖναι τὸ μόνο ἔθνος που ἐδημιούργησε ἕνας μεγάλος νοῦς, καὶ δὲν τὸ ἐδημιούργησε ἢ ἐξέλεξε. Καὶ ὁ μέγας ἐκεῖνος νοῦς τὸ ἐδημιούργησε θεμελιώνοντας ἀπάνω ἐς τὴν ψυχῆ του μὲ τὴν θρησκεία.

Ὁ Ὄρθος ζῆ χωρὶς νᾶχη κράτος, ζῆ γιὰτι ἔχει θρησκεία. Ἄλλοι λαοὶ μόλις ἐπαψαν νὰ υπάρχουν ὡς κράτη ἐπαψαν νὰ υπάρχουν κι' ὡς λαοὶ καὶ μεγάλο μεγάλο παράδειγμα πάρτε τοὺς Ρωμαίους. Καὶ τοῦτο γιὰτι ἐπαψαν νᾶχουν θρησκεία.

Ἔλατε ἐς τοὺς δικούς μας, τοὺς Ἕλληνας. Αὐτὸ τὸ οὐρανοκατέβητο ἔθνος δὲν εἶχε τὴν καλὴ τύχη νὰ εὐρη-

Ο ΓΥΝΑΙΚΟΚΟΣΜΟΣ
 ΤΟ ΟΜΗΡΕΙΟΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

Ἀγαπητὰ μου Ἀποδοκροῦσαι,

Μὴ φοβῆσθε, δὲ μπαίνω στὸ σαλόνι σας μέσα. Ἔτσι στὸ καιρὸν εὐ στέκονμαι μὲ σιγμὴ, νὰ οἶς χωρηθῶ, καὶ νὰ οἶς πῶ κατὰ. Νὰ τὸ συζητήσετε ἀνίμεσά σας, καὶ νὰ μᾶς πῆτε τὴ γνώμη σας. Ἐπειδὴ εἶναι σπουδαῖο, πολὺ σπουδαῖο. Προέκειται γιὰ τὴς Σμυρναῖες ἀδελφάδες σας. Προέκειται γιὰ τὸ Ἄνομιον Ἑλληνικὸν Παρθενάγωγέιον που ὀνομάζεται «Ὀμήρειον». Ἄσπιν, τὸ «Ὀμήρειον» αὐτὸ διοικεῖται ἀπὸ διάφορους Συμβούλους «παρ' οἷς εἴρηται οἱ Κανονισμοί». (Προσέξτε νὰ μὴ οἶς φάγη αὐτὸ τὸ «εἴρηται», γιὰτι τέτοια οὐλοῖδια δὲν «εἴρηται» καθεμέρα. Μερικτὸ νὰ οἶς ἀραδιάσω τὰ ὀνόματά τους, μὲ ἕνας τους πρέπει νὰ οἶς πῶ πῶς ὀνομάζεται Κῆρυξ Δελαγραμμάτικος. Ἄν ἔχει λόγον πῶς εἶναι ἀξιόλογος ἄνθρωπος μὲ τὸνομὸν του πρέπει νὰ τοὺς ἔξη μαγεμένους ἴλους τους ἐκεῖ μέσα, εἰδημὴ πῶς εἰρημὴ ἢ Χριστολογράδικη ἐκείνη ἀγγελία τους τῆς «πέμπτη Ἰουλίου» 1903.

Ἄδει λοιπὸν ἢ ἀγγελία πῶς ὁ κ. Δελαγραμμάτικος κι' οἱ συνάδελφοί του «καθῆκον ἑαυτῶν ἐνόμισαν νὰ γνωρίσωσι τῶν Ἀημοσῶν ὅτι... ἀδελφῆσθονται αἰ ὄραμ τῆς παραδόσεως τῶν γαλλικῶν κατὰ τὴν ἐκφορισθεῖσαν ἐπὶ πολλῶν οἰκογενειῶν ἐπιθυμῶν καὶ εἰρηδοθεῖσαν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Σχολῆς ὑπόσχεσιν. Ἄλλὰ τοῦτο γενησῶν ἄνερ ζημίας τῶν Ἑλληνικῶν μεθημάτων, δηλαδὴ μεθημάτων ἡμῶν παραδιδόμενα τὸ πρὶν Ἑλληνιστὶ διδασκῆσθονται Γαλλιστὶ εἰς τὸ μέλλον.

Ἄς ἀφήσουμε μὲ σιγμὴ τὸ Ἀσιατικὸ λεχτικὸ, (ἐπειδὴ ἢ βαδῖα καθαρεύουσα κατήγησε πᾶ σήμερὰ νὰ γράφεται μόνο κατὰ τῆς Ἀσίας τὰ μέρη), κι ἄς ἔλθουμε στὴν οὐσία. Ἡ οὐσία ἐρωτῶ ποῖα εἶναι: Εἶναι πῶς μερικὲς κυράδες τῆς Σμύρνης πρέπει νὰ κούσαν ἄλλα κορίτσι που ἢ βγῆκαν ἀπὸ Γαλλικὰ Σχολεῖα ἢ εἶχανε γαλλίδες πᾶ σπῖτια τους, νὰ μιλοῦνε τὰ γαλλικὰ «φρασί», κ' εἶπανε μαδὲς γιὰτι νὰ μὴν τὰ μιλοῦν ἔτσι κ' οἱ κόρες τους. Ἐβαλαν τὸ λοιπὸν τοὺς ἄντρες τους καὶ μίλησαν τῶν κ. Συμβούλων πῶς πρέπει νὰ μαθαίνουν καὶ τὰ δικὰ τους κορίτσι τὰ γαλλικὰ φρασί. Τί ἄλλο βγάζουμε ἀπὸ τὴν περι-

κοπὴ που ἀναφέραμε παραπάνω; Βγάζουμε πῶς στὴ Σμύρνη, ἂν καὶ γράφουν τὴν καθαρεύουσα «Ἐλφραζιέν», γιὰ Ἑθνικὲς ὅμως γλώσσες καὶ τέτοια φιλάπράματα δὲ φαίνεται νὰ πολυσοκίζονται. Κυρῆχρουνε λοιπὸν οἱ κ. Δελαγραμμάτικος καὶ συντροφία πῶς χωρὶς νὰ ζημιωθοῦν τὰ κορίτσι ἀπὸ ἑλληνικὰ μαθήματα, πᾶει νὰ πῆ ἀπὸ Συνταχικὸ τῆς ἀρχαίας, Γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας, Ἐρεσφῶντα καὶ Πλάτανα, μερικτὸ ἄλλο μαθήματα ἀπὸ τόσον κι' ὀμιλῶς, ἄς ποῦμε Γενικὴ ἱστορία, Φυσικὴ ἱστορία καὶ τέτοια, θὰ πικραδίνονται γαλλικὰ ἀντὶς ρωμαῖκα. Ἐπίτηδες εἶπα ὁ ρωμαῖζα, ἐπειδὴ στὴν παράδοσι ἀπάνω τοῦ ξεφεύγον πάντα τοῦ ρωμαῖοῦ δασκάλου καὶ μερικτὸ ρωμαῖκα, κι ἄς πᾶν νὰ λέη ἢ τι θέλει. Μὰ θὰ ζημιώνεται τὸ κορίτσι κατὸ ἀποδοκροῦσαι. Θὰ ζημιώνεται ὄχι ἀπὸ ρωμαῖκα, (αὐτὰ τέλος πάντων ἰκούει καὶ σπῖτι της), μὰ τοῦ θὰ σπηθίξῃ καὶ νὰ σὺ λλο γιέται σὲ ξένη γλώσσα. Φανταστῆτε πᾶ εἰσὲς ἴσος καὶ γλώσσῃ ἂν καταπιωστῆ καμμιὰ μέρα ἐκεῖνο τὸ κορίτσι νὰ μᾶς δηγηθῆ τίποτος, ἢ καὶ νὰ μῖς γράφῃ ἕνα ἀπλὸ γράμμα! Φανταστῆτε φιλολογικὸ γούστο, ἂν εὐκαυρῆσῃ καμμιὴν ὄρα νὰ διαλέξῃ κ' ἕνα βιβλίον γιὰ διάβασμα! Φανταστῆτε περηφάνει που θὰ τὴν ἔξη γιὰ τὰ δικὰ της, καὶ τέλος φανταστῆτε τὴν ἑθνικὴ περηφάνεια που θὰ δόσῃ καὶ στὰ παιδιὰ της, σὸν ἀγκιστροφῆ κατένυ γαμπαρὸ μὲ τὰ ὄρατᾶ της γαλλικὰ! Μὰ ἢ κυρὰ μίνα της, ἀπὸ τέτοια μῆτε ταῖτι της δὲ ὀρῶνει. Ἐκεῖνη λέει, Ἄς ἔξῃ ἐμῆνι καὶ γαλλικὰ τὸ κορίτσι μου, κι αὐτὸ σῶνει. Ἀσκαλίσσα δὲ ἴθα γίνῃ. μῆτε βιβλία δὲ θα βγῆ νὰ μᾶς γράφῃ. Κι οἱ Σύμβουλοι πᾶλι τοῦ «Ὀμηρειῶν» που λένε, «Ναί μὲν... τὸνομῶσαμε, «Ὀμήρειον», μὰ δὲν εἶπαμε δὲ πῶς θὰ διδάσκουμε τοῦ Ὀμήρου τὴ γλώσσα μῶρα! Σὺλλογιούμαστε μάλιστα ἀπὸ χρόνον πᾶ τὸνομῶσαμε «Βαβυλώνειον Παρθενάγωγέιον».

Ἀκόμα δύο λόγια, ἀγαπητὲς μου. Ἐπειδὴ ἔχει καὶ μερικτὸ ἄλλα ἢ Ἀγγελία τῶν Κων Δελαγραμμάτικα καὶ συντροφίας. Ὄρῖστε ἕνα:

«Ὡς καὶ κατὰ τὰ πρὶν ἔτη, γενήσονται δεκτὰ δωρεάν μαθήτρια... προωρισμένα νὰ ἐξασκήσωσι τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, ὅπως ὡς ἐξωτερικὰ διακούσωσι μαθήματα ἐν τῷ Διαδασκαλεῖω».

Τραβάτε τώρα, μικροῦλες μου, τὰ μαλλάκια σας, καὶ κλαῖτε. Νὰ κλαῖτε, νά, κ' ὄχι νὰ γελᾶτε! Ποῦ ἀπὸ τέτοια παρδαλὰ «Διαδασκαλεῖα» θὰ βγαίνουν ἢ κείνες που θὰ πᾶνε κατόπι σὲ χῶρες καὶ σὲ χωρι-

νομοῆτη που νὰ ἔχη τὴ δημιουργικὴ δύναμη τοῦ Μωσῆ, τὴν ἐξολοθρευτῆ καὶ δημιουργικὴ μαζὶ. Ὁ Λυκούργος κατὶ ἔκαμε, μὰ ὄχι τέλει, γιὰτι ἢ καταστρεφτικὴ του δημιουργία ἐμαζεύτηκε σὲ λιγοστὰ πράγματα. Ὁ Σόλωνας ἦτανε σοφὸς σὲ θεωρίες καὶ κύταζε τὴν ἐξέλιξη, γιὰ τοῦτο δὲν ἔκαμε πρᾶγμα που μπορούτε νὰ ζῆσῃ πολὺ.

Ὡς κι' ἂν εἶνε ὅμως ὄτο βαστοῦσε ἢ θρησκεία, θρησκεία ὀμορφή μὰ ὄχι δυνατὴ, οἱ Ἕλληνας ἦτανε μέγας: ὡς ἔθνος. Στὸν Μαραθῶνα πιστεύουν πῶς εἶδανε νὰ πολεμοῦν μαζὶ τοὺς ἤρωας τοῦ τόπου καὶ τὸν τραγοπόδη Πάνα ἐς τὴν Σαλαμίνα δὲν ἀρχίνησε ἢ μάχη πρὶν φέρουν τοὺς Αἰακίδες ἀπὸ τὴν Αἴγινα, καὶ ἐς τοὺς θεοφοβούμενους θαλασσομάχους, ἐφάνηκε πῶς ἄκουσαν μέσα ἐς τὸν κάμπο τῆς Λεψίνας τὴ λιτανεία τοῦ Ἰάκχου. Στὴν Πλάτανα ὁ Πausanias δὲν σῆκωσε καντάρι ἀπάνω ἐς τοὺς Πέρσας: πρὶν νὰ ἰδῆ καλὰ σημάδια ἐς τὰ σραγὰ τῆς θυσίας. Ὑστερα ὅταν ἤρταν οἱ σοφισταί κι' ἀρχίνησαν νὰ μαλλώνουν μὲ τοὺς θεοὺς καὶ νὰ σοῦ λενε μὲ τὸ στόμα τοῦ Πρωταγόρα, πῶς ὄλα τὰ πράγματα σ' αὐτὸν τὸν κόσμον εἶναι ὅπως τὰ πέριαι ὁ ἄνθρωπος, τὸ πῆρε ὁ διάβολος καὶ τὸ σῆκωσε τὸ ἔθνος ἀπάνω ἐς τὴν δύναμη καὶ ἐς τὴν ἀκμὴ του, ἀπάνω ἐς τὰ νειάτα του. Ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος ἐστάθηκε ἢ μεγάλη παραμονὴ τῆς καταστροφῆς τῆς παλαιῆς Ἑλλάδας τὸν ἀκολούθησαν ὕστερα τὰ μετακυλίματα αὐτῆς τῆς ἰρρώστιας, ὁ Κορινθιακός, κ' ὁ Θηβεί-

κος, κ' ὁ Φωκιός κι' οἱ ἄλλοι καττικολέμα που θὰ ἐπῆνεν τὴν Ἑλλάδα μὲ ὄρα ἀργῆτερα ἂν ἴσως καὶ δὲν ἔστανε ὁ θεὸς τοὺς μεγάλους Μακεδόνες τὸν Φίλιππο καὶ τὸν Ἀλέξαντρο καὶ τοὺς διαδόχους του νὰ δώσουν κάποια δυναμικὰ ἐς τὸ ἔθνος καὶ νὰ τὸ κρατήσουν ἐς τὰ πόδια του γιὰ καμποσὸ ἀκόμα.

Τοῦ κάκου ὅμως ὁ πᾶς μέγας Ἕλληνας, ὁ πᾶς μέγας ἄβρωπος τοῦ κόσμου, ὁ Ἀλέξαντρος, δὲν μπόρεσε νὰ κάμη ἔργον που ἐμελλε νὰ βαστάξῃ πολιτικὰ ἀπάνω ἀπὸ 200 χρόνια. Γιατί; γιὰτι δὲν εἶχε πλεῖα θρησκεία, γιὰτι δὲν εἶχε ἄγκουρα ν' ἀράξῃ τὸ ἔθνος.

Ὅταν ὁ Κωνσταντῖνος εἶδε πῶς ἢ παλῆα κοινωνία καὶ θρησκεία ἦσαν ψοφίμα πλεῖα που βρωμοῦσαν, ἐνόησε τί ἐπρεπε νὰ κάμη: ἐσῆκωσε τὸ λάβαρον τοῦ σταυροῦ καὶ μέγας κι' αὐτὸς δημιουργός ἔφερε τὸ λάβαρό του καὶ τῶστας ἐς τὴν Πόλη τὴν κοσμοζακουστῆ.

Ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ π' ἀγκάλιασε τότε ὁ κόσμος ὁ πολιτισμένος ἔστρεσε νὰ ξανακαινοουργῶσῃ τὴ σπουδαία σμένη κοινωνία καὶ νὰ κάμη νὰ ριζοβολήσῃ ἀπὸ τὰ μαῦρα τῆς κούτσουρα βλαστάρια ἀμάραντα, βλαστάρια που γενήκην δένδρα θεόρατα που κῆτω ἐς τὸ ἦσκιο τους ἔθνη καὶ λαοὶ καὶ βασιλεῖδες σκεπαστῆκαν ἀπάνω ἀπὸ χλίια χρόνια. Μὲ τὴν θρησκεία ὁ Ἡρόκλειος ξανακάνει τοῦ Ἀλέξαντρο τὰ κατορθώματα καὶ εἶναι συντριμματα